

פסח (9)

קדש עצמך גם בדברים המותרים

לפני חג הפסח אנו יגיעים בביעור החמץ, ולאחר מכן בודקים כל פינה וכל סדק להיות בטוחים שלא נשאר חמץ בבית, כדי שחלילה לא נעבור על הלאו של "בל יראה ובל ימצא". דבר זה לכאורה תמוה. הרי חמץ אינו דבר שלילי, זהו האוכל שלנו כל השנה, מה קרה שהמזון המותר לנו כל השנה נהפך לאיסור כרת? אלא, שבפסח, כאשר ישנה עוצמה של גאולת ישראל ממצרים, חייבים להדבק בבורא עולם ולהתנתק גם מדברים שרק אינם רצויים, אפילו אם אינם ממש אסורים. יש להתרחק גם מאותם עיסוקים כשרים, עיתון כשר, כי הרי יש מהם פגיעה בעבודת האדם ובקשר שלו עם בוראו. הענין יתבאר יותר על פי דוגמא מציאותית. לתייר ישנם שני אופנים כיצד לצייר תמונה: אופן אחד הוא, למתוח קוים ארוכים ורחבים ומתוך הקוים נוכל לראות שהצטיירה כאן תמונה, ואופן נוסף: לטרוח ולצייר כל פרט ופרט בתמונה, אפילו הפרט הכי קטן, וכך נוצרת תמונה מושלמת.

גם בעבודת ה' ישנם שני סוגי מביטים: ישנו יהודי שעובד את ה' על ידי 'מתחת קוים כלליים', וסך הכל התמונה הכללית שלו במשך היום היא טובה, הוא התפלל כל יום שלוש תפילות, אמנם פעם התפלל מאוחר ופעם בזמן, כל יום הוא למד עם חברותא אלא פעם הוא הגיע בזמן לחברותא ופעם הוא איחר. הוא לא הסתכל על הפרטים, העיקר שבסך הכל הוא למד והתפלל כל יום. בעצם זהו תוכן המושג 'שלום בית'. כשיש מריבות בבית עושים שלום בית, זהו מושג כללי, נכון שיש בעיה קצת פה קצת שם, אך בסך הכל יש שלום בית. זהו אופן אחד של עבודת ה'.

פסח מלמדנו שלא נכון לעבוד כך את ה'. מה שכל השנה נקרא כשר, בפסח משהו חמץ נאסר, בפסח צריכים לשים דגש על הפרטים הקטנים, א"א להתנחם בתמונה הכללית, פרט אחד קטן יכול לפסול את הכל. אל לו לאדם לחשוב: כיון שאני בכללות בן תורה מה הם כבר חמש דקות של דברים בטלים, מה אם אדבר מעט לשון הרע, פרט אחד קטן עלול להרוס את כל התמונה. יהודי, אין הכוונה למסגרת כללית של יהודי, מסגרת כללית בן תורה, מסגרת כללית של תלמיד חכם, יהודי הוא זה שבונה את המסגרת שלו על פרטי פרטים, כמו שמנקים כל פינה קטנה לפני פסח, כך יהודי צריך לשים לב לכל פרט בעבודת ה'.

הגדה של פסח "תפארת שמשון" מאת הרב פינקוס זצ"ל

למה אין מברכים על מצות סיפור יציאת מצרים?

מצינו בגמרא (מגילה יח.): שאסור לספר בשבחו של הקב"ה יותר מדאי, כפי שדרש רבי אלעזר: מאי דכתיב מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהילתו? למי נאה למלל גבורות ה', למי שיכול להשמיע כך תהילתו, וכתב המהרש"א שמא שאסור לספר בשבחו יותר מדי היינו דוקא בקביעות הברכה, אבל בברכה אחרת מותר להוסיף בשבח המקום, וראייה לדבר, מדברי הגמרא (ברכות כה.): ההוא דנחית ואמר הא-ל הגדול הגיבור והנורא וכו' אמר ליה: סיימתניהו לכולהו שבחה דמרא? משמע שאפילו ברכה אחת אסור להוסיף, ואף שם הכוונה בקביעות ברכה, להוסיף עוד ברכה בשמונה עשרה, אבל בלא ברכה ודאי שמותר לספר בשבחו יותר. לאור זאת, נפלאים דברי בעל הגדה, שבתחילה אמר: מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים, ואם כן נשאלת שאלת הראשונים: למה אין מברכים על מצות זו של סיפור ביציאת מצרים, כמו שמברכים על כל מצוה דרבנן? ובעל ההגדה מתרץ: כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח, ולכן אינו רשאי לברך עליה, כי בברכה אסור לספר בשבחו של המקום יותר מדי, וכדי שנוכל להרבות ולספר, לא תיקנו על כך ברכה!

ספר "כמוצא שלל רב, הגדה של פסח"

לילה זה מסוגל לחינוך הבנים לאמונה

כתב בספר "מנוחה וקדושה" וז"ל: בכל שנה מתנוצץ בליל הפסח הקדושה הראשונה, ולכן גם הבן גם האב משוללים בלילה הזה מהטומאה. לכן ציוונו ה' לדבר על לב בנינו בלילה הזה המקודש, להשריש בלבם אמונת ה', ומה בצע כי נעבדנו. וכל זה על ידי העיקרים הנצרכים לזה ששורשם יציאת מצרים. ומתחילה צריך להכין עצמו לישיב בשמחת מצוה ודרך חירות, שיהיו הדברים יוצאים מלבו, ועל ידי זה יכנסו בלב בניו, ויושרשו שורש פרי יראת ה' ואמונה כל ימיהם. וזה שאמר בעל ההגדה: כנגד ד' בנים דיברה תורה. להודיע לנו גדול החיוב הזה עבור התועלת הגדולה הצומחת ממנו. ולכן אף שכמה מצוות נאמרו בקיצור, בזה המצוה מאריכה התורה מאוד לזרז את האב על בנו, בין אם הוא חכם, שאפשר לחשוב שאין צורך לדבר על לבו, כיון שהוא חכם יחכם מעצמו, בין שהוא רשע, אל יחשוב האב שאבד שברו. ודע אף אם תתעסק עמו כל הלילה בדברי חידושים בפרושי ההגדה או בפסוקי התורה, לא יצאת ידי חובתך. אך צריך להסביר לו היטב מכל דבר עומק הנס וגבורת ה' ויכולתו לשנות הטבע כרצונו, ואהבתו לעמו, ושמרו החסד לאוהביו לדורות, וכל הרחבת הדברים בכיוצא בהם, וה"ה אודות צדיק

ורע לו ורשע וטוב לו, ומה שאנו מדולדלים בגלות, ואיך שהוא ייטיב לנו באחריתנו. דיבור אחד מסיפור יציאת מצרים הוא מצות עשה חשובה מאוד, לעומת הרבה מצוות בלילה דרבנן.

הגדה של פסח "אוצרות התורה"

הא לחמא עניא... כל דצריך ייתי ויפסח

הנה כשנדקדק בלשון בעל ההגדה, נראה שפתחה ב"הא לחמא עניא", לחם עוני, פשוט וזול, ואילו בהמשך, כשמזמין בעל הבית את אורחיו, לפתע הוא מדבר על "ייתי ויפסח", קרבן פסח, בשר צלי משובח. והיינו משום שבמה שנוגע לעצמו, צריך האדם להסתפק בלחם עוני, אבל לא כך הוא בשעה שמזמינים אורחים, שם יש לכבדם בכל מעדני עולם! דיוק מעין זה דייק האלשיך הקדוש בפסוק "מאשר שמנה לחמו" (בראשית מט. כ) לעצמו די לו בלחם לבד, ולחמו זה שמנה, וערבה לחיכו ודי לו בזה. אבל "הוא יתן" כשבא ליתן לאחרים, אינו מסתפק בלחם לבד, והוא אינו משיב את רעבון הזולת ב'בטחון' או ב'פרישות', רק הוא יתן "מעדני מלך" *הגדה של פסח "ר' שלום"*

לשנה הבאה בארעא דישראל

האדמו"ר בעל "ייטב לב" היה אומר: כל שנה ביום כיפור מתוודים אנו: על חטא שחטאנו לפניך וכו', ומבטיחים שבשנה הבאה לא נחזור שוב על חטאים אלו. אלא שבהגיע יום כיפור הבא מתברר ששוב חטאנו, והמלאכים אומרים: מעתה, כשיאמרו שלא יחטאו עוד, לא ניתן להאמין להם. עונים עם ישראל: גם אנו מתפללים כל שנה בסוף תפילת נעילה וכן בליל הסדר: "לשנה הבאה בירושלים", ומאמינים לקדוש ברוך שאכן כך יקרה, למרות שעדיין הננו בגלות... אנו ממשיכים להאמין בו שכן השנה יגאל אותנו, ואם כך, תאמינו לנו גם אתם. ועל זה נאמר: 'הי חסדיך ה' עלינו כאשר יחלנו לך' (תהלים לג. כב) כפי שאנו מצפים ומייחלים לגאולתו ואיננו מתייאשים הימנה, כך גם אתה רבוננו של עולם אל תסר חסדך מעימנו.

הגדה של פסח "ומתוך האור"

לילה זכר או נקבה? מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות יום בכל מקום הוא לשון זכר, בעוד לילה היא לשון נקבה, וא"כ צריך היה לומר "הלילה הזאת"? ואין זה שאלה לשונית בלבד, אלא טמונה בה תמיה נוספת: כי בכל מקום לא מצינו מצוה שהחיוב לקיימה הוא דוקא בלילה, כשם שרוב המצוות הם לאנשים דוקא בעוד הנשים פטורות מרוב המצוות, כך רוב המצוות מצוותן דווקא ביום ולא בלילה, ואילו בליל הסדר יש כמה מצוות שחיובן הוא רק בלילה ולא ביום, וזו הקושיא: למה נשתנה הלילה שהוא "הזה", כלומר לשון זכר, ויש בו מצוות שחיובן בדוקא בלילה, מכל הלילות שהם נקבות. *ספר "כמוצא שלל רב, הגדה של פסח" בשם הגר"א*

הלכה: מדוע אין מברכין על הגעלת כלים

כתב הפסקי תשובות (ס' תנא א): יש ראשונים שלמדו שהגעלת כלים היא מצוה עשה ממנין המצוות, אך רבים ממוני המצוות הראשונים לא מנוה במנין המצוות, ולדעתם ציווי התורה להגעיל הכלים אינו אלא כדי להינצל מאכילת המאכלים שנתבשלו בכלי זה הבלוע בו איסורים. ולפי הראשונים הנ"ל הסוברים שאין בזה מצות עשה אלא פירדה מלהיכשל באיסורים הבלועים בדפנות הכלי, נבין מדוע אין מברכין על הגעלת כלים כמו שמברכים על טבילת כלים, ועוד טעמים מצינו מדוע אין מברכים על הגעלת כלים, חדא, כי ע"י ההגעלה נפרד האיסור מההיתר אבל האיסור לא ניתקן כלל, ועוד משום שהאיסור הוא בלוע ואין בו ממש, ולכן אין מברכין עליו.

פתגם: עדיף להיות שמח מזויף מעצוב אמיתי

ספר "שמחלה"

חקירה: חמץ: בפסח הכל מצווים עליו לבערו

מדין תשביתו, שתשביתו חל על כל אדם מישראל, או מדין אפרושי מאיסורא, א תשביתו הוא רק על הבעלים. (חידושי ר' שמואל פסחים עמוד קלח)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: זכר ונקבה: פלוני שתה כמה כוסות יין והיה ראשו עליו סחרחר וברכיו פקות. אמר לו חכם אחד: בוא וראה, בליל פסח אנו אומרים: הנני מוכן ומזומן לקיים מצות כוס ראשון מארבע כוסות. נשאלת הקושיא: ממה נפשך, אם אנו אומרים כוס ראשון זכר, הרי היה צריך לומר ארבעה כוסות, ואם אנו אומרים כוס בלשון נקבה, הרי צריך לומר כוס ראשונה? אלא ללמדך, שכל השותה כוס ראשון עדיין כוחו עמו כגבר, ואילו השותה ארבע כוסות, תש כוחו כנקבה. *ספר "חד וחלק" חלק ד' (דף קעט)*

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'וים חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה גינות בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת שמחה, הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא לבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר, מיכאל צ'רילי בן ג'ולייט אסתר.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל ענייני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr